

ZAPISNIK

sa 14. sjednice Ženskog parlamenta, održane 16. maja 2022. godine

Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore organizovao je 14. zasijedanje Ženskog parlamenta na temu „Institucionalni mehanizmi za rodnu ravnopravnost u Crnoj Gori“.

Sjednica je počela u 11 sati.

Sjednici je predsjedavala Božena Jelušić, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali:

Predsjednica Skupštine Danijela Đurović i potpredsjednica Skupštine Branka Bošnjak;

- Članovi/ice Odbora: Vesna Pavićević, zamjenica predsjednice Odbora, Zdenka Popović, Suzana Pribilović i Bogdan Fatić;
- Poslanice: Jovanka Laličić, Daliborka Pejović, Milosava Paunović i Jovanka Bogavac;
- Predsjednici klubova poslanika - Danijel Živković, Klub poslanika Demokratska partija socijalista Crne Gore – DPS i Branko Radulović, Klub poslanika "Demokratski front - PZP";
- Pridruženi član Ženskog kluba Boris Mugoša;
- Zamjenica generalnog sekretara Skupštine Milena Vuković Sekulović;
- V.d. predsjednice Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Vučković, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Siniša Bjeković;
- Predsjednik Vlade dr Dritan Abazović, potpredsjednica Vlade za spoljnu politiku, evropske integracije i regionalnu saradnju i ministarka evropskih poslova dr Jovana Marović, potpredsjednik Vlade za regionalni razvoj i ministar kapitalnih investicija mr Ervin Ibrahimović, ministar pravde Marko Kovač, ministar unutrašnjih poslova Filip Adžić, ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka, ministar sporta i mladih Vasilije Lalošević, ministar javne uprave mr Maraš Dukaj, ministar prosvjete mr Miomir Mijo Vojinović, ministarka kulture i medija mr Maša Vlaović, ministarka ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Ana Novaković Đurović, ministar bez portfelja Zoran Miljanić, državni sekretar Ministarstva zdravlja Vladimir Obradović, generalna direktorica Direktorata za unapređenje konkurentnosti Olivera Vukajlović, koordinatorka Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu Biljana Vučetić, generalna direktorica Direktorata za ljudska prava u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava Mirjana Vlahović Andrijašević, načelnica Direkcije za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava Biljana Pejović i šefica kabineta ministra za ljudska i manjinska prava Sanja Žugić;
- Savjetnik predsjednika Crne Gore Boris Bastijančić;
- Bivša predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak;
- Ambasadorica Sjedinjenih Američkih Država Judy Rising Reinke, ambasadorica Republike Bugarske Meglena Plugčijeva, ambasador Republike Slovenije Gregor Presker, ambasador Republike Hrvatske Veselko Grubišić, ambasador Narodne republike Rumunije Matej Viorelardeleanu, ambasador Države Palestine Rabi Alhantouli, zamjenica ambasadorke Mađarske Mira Vuity, ambasador Slovačke Republike Boris Gandel, ambasadorica Ujedinjenih Arapskih Emirata Nabile Alshamsi, zamjenik ambasadorke Republike Kosovo Ruzvelt Frokaj, ambasadorica OEBS-a Dominique Waag, rezidentna koordinatorka sistema UNDP u Crnoj Gori Daniela Gasparikova, menadžerka programa Kancelarije UNDP u Crnoj Gori Kaća Đuričković, rezidentni koordinator UN u Crnoj Gori Piter Lundberg, direktorica Westminsterske fondacije za demokratiju u Crnoj Gori Ana Milutinović, šefica ODIHR-ove jedinice za demokratsko upravljanje i rodnu

ravnopravnost Yulia Netesova, stručni savjetnik za rodna pitanja u OSCE/ODIHR-ovoj jedinici za demokratsko upravljanje i rodnu ravnopravnost Saša Gavrić, šefica programa za demokratizaciju Misije OEBS-a u Crnoj Gori Kristin Brandauer i saradnica na programu za demokratizaciju Misije OEBS-a u Crnoj Gori Ana Krušić;

- Predstavnice/i državnih institucija: direktorica Investiciono-razvojnog fonda dr Irena Radović, direktor Uprave za statistiku Miroslav Pejović, predsjednik Unije poslodavaca Crne Gore Predrag Mitrović, sekretarka Koordinacionog odbora za žensko preduzetništvo u Privrednoj komori Ana Filipović i spec. socijalne medicine u Institutu za javno zdravlje Crne Gore dr Vilnerina Ramčilović;
- Koordinatorke za rodnu ravnopravnost u mnistarstvima: Tanja Janković, Ana Šebek, Ivana Leposavić, Zorica Zeković, Nataša Mijanović, Nataša Božović i Vesna Raičević i
- Predstavnice nevladinih organizacija: Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore - Anđela Radovanović i asistentkinja Tijana Simović, Centar za demokratsku tranziciju - Milica Kovačević, Centar za demokratiju i ljudska prava - Milena Bešić, Centar za monitoring i istraživanje - Teodora Gilić i Centar za ženska prava - Izabela Kordić i Sara Nikezić.

Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Božena Jelušić, otvarajući 14. zasjedanje „Ženskog parlamenta“, poručila je da smo iako je činjenica da je reprezentacija žena u crnogorskom parlamentu i dalje ispod prosjeka, svjedocia naša zemlja u sferi rodne ravnopravnosti u institucionalnom i sadržinskom smislu bilježi određeni iskorak. Govoreći na temu „Institucionalni mehanizmi za rodnu ravnopravnost u Crnoj Gori, “ Jelušić je istakla da se po prvi put u istoriji na čelnim pozicijama Skupštine, kao i na jednoj od čelnih pozicija Vlade nalaze žene. „Iako imamo svega 22 poslanice, i još uvijek nije dostignut procenat od 30 posto, analiza piramide moći svjedoči da je došlo do velike promjene. Značajan iskorak je napravljen i to daje nadu da Crna Gora ima drugačiji pristup integraciji ženske perspektive. Konstatovala je da su svi politički subjekti, koji su tome mogli doprinijeti, učinili maksimalan napor kako bi se došlo do rezultata. Podsjetila je na obavezu Crne Gore da do 2025. godine podigne nivo rodne ravnopravnosti, navodeći da su neefikasni institucionalni mehanizmi, nepostojanje valjanog nadzora, te neadekvatna efikasnost metoda i načina u sprovođenju rodni politika faktori koji ograničavaju procese implementacije. Takva klima, kako je kazala, prelijeva se i na svakodnevicu, pa su „u Crnoj Gori tokom prošle godine zabilježeni neki od najgorih primjera nasilja nad ženama“. Napomenula je da su brojne međunarodne organizacije u svojim izvještajima prepoznale nedostatke u oblastima rodne ravnopravnosti i pozvale Crnu Goru da poboljša institucionalnu zaštitu od diskriminacije po osnovu pola i roda. Naglasila je i da su u skupštinskom tijelu, na čijem je čelu, pokušali da mijenjaju stvari, nametnu rodne politike i time poboljšaju stepen rodne ravnopravnosti u zemlji.

Predsjednica Skupštine Crne Gore Danijela Đurović istakla je da je „Skupština Crne Gore svih ovih godina djelovala kao aktivna učesnica u borbi za unapređenje prava žena i kreiranje pravednijeg i društva jednakih mogućnosti“. Predsjednica je upozorila da su žene u Crnoj Gori i dalje manje zastupljene na mjestima odlučivanja, suočavaju se sa predrasudama i stereotipima u politici, dok potencijal ženskog preduzetništva, iako veliki, i dalje nije dovoljno iskorišćen. Takođe, kako je navela, žene u Crnoj Gori zarađuju samo 84 odsto od prosječne zarade isplaćene muškarcima za isti rad, a svaka treća žena doživjela je neki oblik nasilja tokom života. Istakla je da treba da se pošalje snažna poruka da žene u pravima i

obavezama moraju biti ravnopravne sa muškarcima i da pol i rod ne mogu i ne smiju biti odrednice kvaliteta. Zajednički zadatak je ne samo da se iskorijeni diskriminacija, već da se razumije benefit integrisanja ove, često zaboravljane, polovine čovječanstva u razvoj društva.”

Potpredsjednica Skupštine Branka Bošnjak navodi da je formiranje Ženskog kluba značilo dominantno proaktivan pristup postignuća ovog skupštinskog tijela. Naglašava da nije lako biti žena u politici i pozvala je sve žene da budu jedinstvene, hrabre i da zajedno rade na dobrobiti društva. Istakla je da se dosta skeptično gledalo na rad Ženskog kluba i na rad žena u istom, te ističe da je ponosna na saradnju koja je iznad dnevnopolitičkih tema koje ih razdvajaju.

Zamjenica predsjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Vesna Pavićević je naglasila da je Ženski parlament prilika da se otvore neka od najznačajnijih pitanja i problema sa kojim se suočavaju žene u Crnoj Gori. Potrebno je zajednički utvrditi smjernice daljeg djelovanja kako bi se na njih odgovorilo.

Poslanica Pavićević primjećuje da je sve veći broj femicida, rodno selektivnih abortusa i porasta slučajeva svih vrsta nasilja nad ženama i upozorava na nedostatke u sistemu, čija je primarna dužnost prevencija i pružanje podrške žrtvama nasilja.

Potpredsjednica Vlade i ministarka evropskih poslova Jovana Marović konstatovala je da je prisustvo žena na vodećim pozicijama u Skupštini i Vladi značajan iskorak i napominje da se još uvijek govori o učešću žena u okviru određenih kvota, što znači da Crna Gora nije postigla nivo svijesti da je ravnopravno učešće žena prirodno.

Predsjednik Vlade Crne Gore Dritan Abazović je istakao da odnos prema rodnoj ravnopravnosti mora da bude znatno drugačiji nego ranije ukoliko je želja da Crna Gora stane u red evropskih država visokog stepena demokratije. Premijer je obećao podršku 43. Vladi Crne Gore u okviru koje bi uskoro trebalo da bude otvorena i kancelarija za rodnu ravnopravnost.

Ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka, je naveo da je rodna ravnopravnost preduslov da društvo funkcioniše otvorenije, bolje, pravednije, kao i preduslov za punopravno članstvo u EU. Istakao je da praksa pokazuje da stepen rodne ravnopravnosti još nije na zadovoljavajućem nivou.

Zaštitnik ljudskih i manjinskih prava Siniša Bjeković kazao je da je u Crnoj Gori trend predrasuda i stigme veoma jak. Kada u našoj stvarnosti žena ispliva kao političarka, javna ličnost, uspješna žena, počinje „hod po mukama“. Ona postaje meta, a ne predmet obožavanja. Stoga, poziva institucije da zaštite svaku ženu od svakog vida diskriminacije.

Šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori Dominik Vag smatra da se da se pun razvoj društva zasniva na ravnopravnom učešću muškaraca i žena, ističući da parlamenti moraju sve više da normalizuju političko predstavljanje i prisustvo žena, kao i iskorjenjivanje rodne nejednakosti. Dominik Vag je istakla da je Odbor za rodnu ravnopravnost postao ključno radno tijelo za sprovođenje politika rodne ravnopravnosti u Skupštini Crne Gore.

Tokom sjednice, šefica ODIHR-ove jedinice za demokratsko upravljanje i rodnu ravnopravnost Julia Netesova i stručni savjetnik za rodna pitanja u OSCE/ODIHR-ovoj jedinici za demokratsko upravljanje i rodnu ravnopravnost Saša Gavrić predstavili su publikaciju „Ostvarivanje rodne ravnopravnosti u parlamentu: Vodič za parlamente u regionu OEBS-a“.

U raspravi na temu „Ženskog parlamenta“ učestvovali su i: Marko Kovač, ministar pravde, Nada Drobnjak, bivša predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost, Maša Vlaović, ministarka kulture i medija, Anđela Radovanović, Udruženje mladih s hendikepom Crne Gore (UMHCG), Biljana Pejović, načelnica Direkcije za rodnu ravnopravnost, Milena Bešić, Centar za demokratsku tranziciju, dr Irena Radović, izvršna direktorica Investiciono - razvojnog fonda (IRF), Zorica Zeković, koordinatorka za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu javne uprave, poslanik Branko Radulović, predsjednik Kluba poslanika Demokratski front – PZP i poslanik Boris Mugoša, pridruženi član Ženskog kluba.

Sjednica je završena u 14 sati.

Audio zapis sa Četrnaeste sjednice Ženskog parlamenta sastavni je dio zapisnika sa sjednice i dostavljen je Pisarnici Skupštine Crne Gore.

SEKRETARKA ODBORA
Angelina Šaranović, s. r.

PREDSJEDNICA ODBORA
Božena Jelušić, s. r.